

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЯ
«ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ,
НАУЦІ ТА ВИРОБНИЦТВІ»
ПРИСВЯЧЕНУ 100-РІЧЧЮ
ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ ВСП
«МУКАЧІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ**

**ВСП «МУКАЧІВСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП
УКРАЇНИ»**

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
ONLINE CONFERENCE
"INNOVATION IN EDUCATION,
SCIENCE AND PRODUCTION".
DEDICATED TO THE 100th
ANNIVERSARY OF THE
ESTABLISHMENT VSP OF
«MUKACHIV PROFESSIONAL
COLLEGE» NUBIP OF UKRAINE**

**САСКАЧЕВАНСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ, САСКАТУН,
КАНАДА**

24-26 листопада 2021 року

м. Київ

УДК 330.3-022.322:631.5:633.88

**ЩОДО РОЗВИТКУ ЛІКАРСЬКОГО РОСЛИННИЦТВА В КОНТЕКСТІ
КОНЦЕПЦІЇ РЕГЕНЕРАТИВНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА**

Мірзоєва Т.В., д-р. екон. наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Для останніх десятиліть характерною була концепція сталого розвитку, що не втрачає своєї актуальності й нині. У сукупності цілей сталого розвитку, що представлені в національній доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна» ціль №2 – розвиток сільського господарства, ціль №12 – відповідальне споживання та виробництво, ціль №15 – захист та відновлення екосистем суші. Одним із завдань у рамках останньої цілі визначено відновити деградовані землі та ґрунти з використанням інноваційних технологій [6].

Вважаємо, що одним із інструментів досягнення зазначених цілей і завдань є розвиток вітчизняного лікарського рослинництва. Виробництво лікарських рослин, яке нині є одним із важливих напрямків галузі рослинництва, протягом багатьох століть мало важливе соціально-економічне значення для людства. Наразі людство усвідомило, що значна частина синтетичних сильнодіючих препаратів має небажані небезпечні побічні ефекти, в той час як хімічна природа лікарських рослин дозволяє

препаратам на їх основі легко включатися в біохімічні процеси людини та раціонально поєднувати їх між собою та з синтетичними засобами. Відтак, розвиток лікарського рослинництва є актуальним у контексті збереження здоров'я нації, розвитку прибуткового бізнесу, збереження біорізноманіття та відновлення деградованих ґрунтів [5].

Цілком закономірно, що досягнення цілей щодо захисту та відновлення екосистем суші й збалансованого використання наземних екосистем і відновлення деградованих земель та ґрунтів із використанням інноваційних технологій має відбуватися у взаємозв'язку з розвитком лікарського рослинництва. Основними аргументами, що підтверджують цю думку є те, що:

- 1) деякі види лікарських рослин (зокрема, з групи сільськогосподарських) здатні покращувати якість ґрунту;
- 2) значна кількість лікарських рослин може рости на непродуктивних і деградованих землях (на луках, неугіддях, крутосхидах);
- 3) лікарські рослини, зокрема дикорослі, – це потужний інструмент, який сприяє біорізноманіттю екосистем;
- 4) виробництво гідролатів і ефірних масел з лікарських рослин є фактично безвідходним, оскільки відходи переробки трав слугують добривом для землі або мульчею.

До того ж, багаторічні лікарські рослини можна культивувати на крутосхилах, що забезпечить задернення міжрядь та, відповідно, охорону ґрунту від ерозії. Лікарські чагарники вигідно розміщувати вздовж ярів і балок, оскільки в таких місцях оранка недоцільна, а випасання худоби зумовлює змивання родючого шару через вигоптування [4].

Розвивати лікарське рослинництво в країні доцільно в контексті запровадження регенеративного землеробства, що відноситься до останніх тенденцій розвитку сільськогосподарського виробництва на засадах сталого розвитку.

Так, директор Національного наукового центру «Інститут землеробства НААН» Камінський В. [5] зазначає, що в умовах сучасності все більше загострюється проблема забезпечення населення Землі якісними продуктами харчування та зростає необхідність збереження навколишнього середовища. У зв'язку з цим все більшої актуальності набуває пошук і впровадження нових альтернативних інтенсивних моделей сільськогосподарського виробництва. Зокрема, нині до альтернативних методів сільськогосподарського виробництва науковці й практики відносять: регенеративне сільське господарство [2, 1], яке навіть відносять до аграрних трендів нового десятиліття разом із ефективним водокористуванням, технологізацією виробничих процесів і нішовою диверсифікацією [3].

Практичний сенс регенеративного землеробства полягає в тому, що сільськогосподарські виробники застосовують систему сівозмін, диверсифікують сільськогосподарські культури і тварин, зводять до мінімуму обробіток ґрунту, не забруднюють хімікатами землю й воду. Це є основні

принципи регенеративного землеробства, задекларовані в умовах сьогодення. Основні методологічні принципи регенеративного землеробства доцільно брати до уваги при регулюванні відносин щодо вирощування, реалізації лікарських культур і виробництва з них кінцевої продукції.

Регенеративне землеробство також має низку економічних переваг. Зокрема, використання регенеративних технологій вирощування дозволяє створити додану вартість фермерській продукції та закладає підґрунтя для подальшого ефективного господарювання. Закордонні вчені й практики стверджують, що системи регенеративного сільського господарства зумовлюють підвищення рівня рентабельності, порівняно з, наприклад, моделями інтенсивного вирощування соняшнику чи кукурудзи.

Загалом, вважаємо, що досягнення цілей щодо захисту та відновлення екосистем суші й збалансованого використання наземних екосистем, відновлення деградованих земель і ґрунтів із використанням інноваційних технологій має відбуватися у взаємозв'язку з розвитком лікарського рослинництва. У свою чергу, використання регенеративних технологій вирощування дозволить створити додану вартість фермерській продукції та закласти підґрунтя для подальшого ефективного господарювання. Важлива роль економічної складової в системі регенеративного землеробства дає підстави стверджувати, що в майбутньому такий тип господарювання може стати вагомим конкурентним перевагою, а згодом і індикатором для успішності аграрного бізнесу. Одним із напрямків розвитку лікарського рослинництва та ефективним інструментом регенеративного землеробства може стати практика введення в сівозміни окремих лікарських рослин. Спонукає аграрних виробників до цього може як економічна привабливість виробництва таких культур, так і користь для сільськогосподарських угідь від їх вирощування.

Список використаних джерел

1. Галушкіна Т.П. Экономические инструменты экологического менеджмента (теория и практика): монография. Одесса: ИПРЭЭИ НАНУ, 2000. 280 с.
2. Камінський В. Органічне землеробство – шлях до продовольчої безпеки. Віче. 2014. № 9. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/4161/>
3. Кузьо Н. 7 небанальних аграрних трендів нового десятиліття. 2017. URL: <https://www.growhow.in.ua/7-nebanal-nykh-ahrarykh-trendiv-novoho-desiatylittia/>
4. Матяш В. Агротехніка вирощування лікарських рослин. 2008. URL: <https://propozitsiya.com/ua/agrotehnika-viroshchuvannya-likarskih-roslin>
5. Мірзоева Т.В. Щодо питання формування стратегії підприємств – виробників продукції лікарського рослинництва. *Бізнес-інформ*. № 11. 2017. С. 477-482.
6. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2017. 111 с. URL: <https://menr.gov.ua/files/docs2017%20ukr.pdf>